

Liikevaihto-tunnusluvun sääntelyssä "Big Bang" – ovatko listayhtiöt ja sijoittajat valmiina?

10.5.2017 • BLOGI • Laura Heinola

Kirjoittaja Laura Heinola työskentelee IFRS-tilinpäätösasiantuntijana markkina- ja valvonnassa.

Liikevaihto on yksi keskeisimmistä tilinpäätöksen tunnusluvuista. Sillä tarkoitetaan yhtiön tuotteiden ja palveluiden myynnistä saamia kokonaisrahamääriä. Yhtiöiden kokoa verrataan usein liikevaihdon perusteella. Liikevaihdon kasvun tai pienentymisen pohjalta arvioidaan yhtiön liiketoiminnan kehittymistä.

Ensi vuonna kaikkien kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS, International Financial Reporting Standards) soveltavien eli pääasiassa listayhtiöiden tulee raportoida liikevaihto uusien vaatimusten mukaan. Säännökset sisältyvät IFRS 15:een *Myyntituotot asiakassopimuksista*. Uuden standardin vaikutukset ovat yhtiökohtaisia. Standardin käyttöönotto edellyttää yhtiöiltä asiakassopimusten huolellista ja laajaa läpikäyntiä sekä analysointia. Euromääräiset vaikutukset voivat kuitenkin jäädä vähäisiksi, vaikka muutokset yhtiön prosesseihin olisivatkin merkittäviä.

Vaikutuksia liikevaihdon määrään ja kirjaamisajankohtaan?

Muutoksia voi esimerkiksi tulla liikevaihdon määrään tai sen kirjaamisajankohtaan. Liikevaihdon määrä voi pienentyä merkittävästi esimerkiksi siitä syystä, että aikaisemmin liikevaihtona on esitetty asiakkaalta saatu kokonaisrahamäärä. Jatkossa liikevaihtona voidaan mahdollisesti esittää kokonaisrahamäärän sijaan vain myynnistä saatu provisio. Seuraava yksinkertaistettu laskelma kuvastaa tällaista määrällistä muutosta:

Nykyinen standardi	Vuosi 1	Vuosi 2	Vuosi 3	Vuosi 4	Vuosi 5	Yhteensä
Liikevaihto	10	10	10	10	10	50
Myyntiin liittyvät kustannukset	-5	-5	-5	-5	-5	-25
Liiketulos	5	5	5	5	5	25

Uusi standardi	Vuosi 1	Vuosi 2	Vuosi 3	Vuosi 4	Vuosi 5	Yhteensä
Liikevaihto	5	5	5	5	5	25
Myyntiin liittyvät kustannukset	0	0	0	0	0	0
Liiketulos	5	5	5	5	5	25

Liikevaihdon kirjaamisajankohta voi muuttua siitä syystä, että se saadaan lukea liikevaihdoksi myöhemmin tai aikaisemmin kuin nykyisin. Käytännön esimerkkinä tästä on Rolls-Royce, joka on kertonut uuden standardin arvioituista vaikutuksista vuoden 2015 tilinpäätöslukuihin. Jos yhtiö olisi käyttänyt uutta standardia, yhtiön 100 miljoonan punnan voitto olisi vaihtunut 600 miljoonan punnan tappioksi, koska liikevaihdosta suuri osa oli mahdollista kirjata liikevaihdoksi vasta myöhemmin. Seuraava yksinkertaistettu laskelma kuvastaa tällaista ajoituksesta johtuvaa muutosta:

Nykyinen standardi	Vuosi 1	Vuosi 2	Vuosi 3	Vuosi 4	Vuosi 5	Yhteensä
Liikevaihto	10	10	10	10	10	50
Myyntiin liittyvät kustannukset	-5	-5	-5	-5	-5	-25
Liiketulos	5	5	5	5	5	25

Uusi standardi	Vuosi 1	Vuosi 2	Vuosi 3	Vuosi 4	Vuosi 5	Yhteensä
Liikevaihto	0	0	0	50	0	50
Myyntiin liittyvät kustannukset	0	0	0	-25	0	-25
Liiketulos	0	0	0	25	0	25

Liikevaihdon sääntely muuttuu Euroopan lisäksi myös Yhdysvalloissa, jossa on meneillään vastaava sääntelymuutos. Muutosten taustalla on se, että nykyistä sääntelyä on pidetty puutteellisenä, minkä lisäksi sääntelyä on jo pitkään haluttu yhtenäistää. Nykyiset IFRS-standardit eivät kaikissa tapauksissa anna tarpeeksi yksityiskohtaista ohjeistusta nyky maailman uusista ansaintamalleista. Tämä on käytännössä johtanut siihen, että samanlaisista asiakassopimuksista saatetaan raportoida liikevaihtoa eri tavalla. Uudistusten seurauksena sijoittajat pystyvät aikaisempaa paremmin vertailemaan eurooppalaisia ja amerikkalaisia listayhtiöitä.

Fivan kysely paljasti haasteita standardin käyttöönotossa

Fivan tehtävä on valvoa IFRS-standardien noudattamista. Arvioidaksemme suomalaisten listayhtiöiden valmistautumista uuteen standardiin, lähetimme viime vuonna kyselyn 30 listayhtiön tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle. Hallituksilla ja tarkastusvaliokunnilla on tärkeä rooli merkittävässä standardiuudistuksissa, jotta standardien laadukkaasta käyttöönotosta ja tulevien tilinpäätösten oikeellisuudesta voidaan varmistua. Kyselyn vastausten perusteella moni yhtiö oli myöhässä uuden standardin käyttöönotossa.

Standardin käyttöönotto on osaamishaaste, koska standardissa on aivan uusi lähestymistapa liikevaihdon raportointiin. Lisäksi asiakassopimusten läpikäynti ja mahdollisesti tarvittavat järjestelmämuutokset ovat aikaa vieviä. Vaikka yhtiöillä on ollut aikaa standardin voimaantuloon valmistautumiseen, on mahdollista, etteivät kaikki yhtiöt ehdi saada järjestelmä- ja muita muutoksia valmiiksi ajoissa. Tällöin ne saattavat joutua turvautumaan väliaikaisratkaisuihin.

On tärkeää, että sijoittajille kerrotaan ajoissa ja riittävän yksityiskohtaisesti arvioiduista vaikutuksista. Vuoden 2015 tilinpäätöksissä ei vielä käytännössä ollut lainkaan tietoja standardin käyttöönoton vaikutuksista. Käymme parhailaan läpi listayhtiöiden vuoden 2016 tilinpäätöstietoja. Niiden tietojen perusteella voimme mahdollisesti arvioida, ovatko listayhtiöt valmiina sääntelymuutokseen ja saavatko sijoittajat ajoissa riittävästi tietoa. Tuloksista kerromme kesäkuun Markkinat-tiedotteessa.